

КАНАК И ОРЛИТЕ ЕСКИМОСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Ангел Каралийчев, Вела Каралийчева, 1956

chitanka.info

В крайбрежното село Наукан живеел един юначен човек — смелият и силен ловец Канак. Той имал само един син — млад момък. Канак нарекъл сина си Таграк, каквото име носел и покойният му дядо. Бащата искал да ожени Таграка за хубавицата Туткан, дъщеря на съседа, но момъкът и дума не давал да се издума за женитба. Той смятал да стане най-силен, най-смел и най-добър ловец, да надвива враговете — тангите^[1], и орлите, които живеели по върховете на най-високите планини и причинявали големи злини на хората, на земните и морските животни.

Всеки ден Таграк се упражнявал в сила и ловкост, катерел се по високите скали, прескачал пропасти и клисури и догонвал в тундрата бягащите лисици. Щом поотраснал, той можел вече да отменя остарелия Канак в лова и почнал да му носи в къщи много морски животни. Бащата само събирал изхвърлените от водата дървета за летните и зимни огньовете.

Настъпила пролетта, снегът, кажи-речи, съвсем се стопил и изхвърлените от есенните бури дървета плувнали покрай бреговете.

Жителите на Наукан винаги започвали да събират топливо заедно с Канак. Той бил старейшина, а според древния обичай никаква работа не започвала, преди да се залови с нея старейшината.

Веднъж, когато Таграк се накарал да иде и прибере дървата от брега, Канак го попитал:

— За коя смяташ да се ожениш? Девојката Туткан умее да шие хубаво и да вари месо умее. Нито една девојка от селото няма таква хубаво лице като нейното. Ти навярно си намислил да се ожениш за оная, която не ходи по земята, а хвърчи във въздуха?

Таграк мълчал. Той мислел за орлите, които искал да надвие. Орлите отвличали децата. Орлите опустошавали морето, което давало живот на хората. Големите орли отнасяли като мънички рибки и огромните черни китове.

Отишъл Таграк за дървата, събрани от Канак. Настъпила вечерта, но той не се връщал. Жената на Канак запитала мъжа си:

— Защо тъй дълго не се връща синът ни? Да не би да му се е случило нещастие?

Канак спокойно отвърнал:

— Нещо го е задържало. Навярно скоро ще се върне.

Но ето че настъпила нощта, настъпило и утрото, а Таграк все още не се връщал. На заранта Канак рекъл на жена си:

— Кажи на всички съселяни да поемат с лодките на юг и на север — да търсят сина ни.

Мъжете взели ловните си оръжия — харпуните, копията и лъковете, взели торби с храна за из пътя и се пръснали на разни страни. Привечер лодките с ловците захванали да се връщат. Никой не открил следи от Таграк. Грижата се настанила в жилището на Канак. Бащата и майката загубили единствения си син.

Настъпила и есента. Стегнаха студовете, бреговете се покрили с дебел лед, а Таграк все още го нямало. Тогава Канак рекъл на своите другари-ловци:

— Утре аз сам ще ида на планината Кихлявик, където живеят орлите — дано узная там нещо за сина си.

Призори, когато всички спели, Канак метнал на гърба си нерпената торба^[2] с храна и се запътил към планината Кихлявик. Приближил се до подножието на планината и разбрал колко е висока. Ще стигнат ли силите му да се изкачи на върха на Кихлявик? Но Канак

искал да намери сина си. Той захванал да се катери нагоре. Много пъти си почивал старият Канак, додето най-сетне стигнал на върха.

Почнал да дири орлите, но тях никъде ги нямало. Само наоколо се белеели като сняг кости на китове, птици и риби. Както вървял по върха на планината, Канак изведнъж видял две малки орлета. Те не можели още да летят, притискали се едно в друго и треперели от студ и глад.

Канак си помислил: „Ще замръзнат орлетата. Трябва да им дам храна, нека живеят, навярно отдавна нищо не са яли.“

Но като погледнал в торбата си, видял, че вече е изял всичкото месо и че нерпената торба е празна. Отрязал от кухлянката^[3] си две големи парчета и покрил с тях орлетата да не замръзнат. Сетне взел лъка си и прострелял две яребици — за да нахрани орлетата. Орлетата изяли яребиците, затоплили се под кожата и силите им се възвърнали. Канак стоял и гледал орлетата, но мислел за сина си. В туй време едното от орлетата станало, силно ударило крилото си в земята и се превърнало на момче. Канак дълго не вярвал на очите си, но момчето продумало:

— Благодаря ти, човече. Ти ни спаси от студ и глад. Но скоро ще долети майка ни, която няма милост нито към животните, нито към хората. Тя може да те изяде. Майка ни я няма вече четири дена, тя дири плячка далеч оттук. Ти трябва да се скриеш, иначе ще загинеш. Скрый се под крилете ни и ние ще те спасим.

След това момчето ударило ръката си в земята и се превърнало пак на орле. Канак се скрил под крилете на орлето и тозчас чул шум във въздуха. Сетне нещо огромно паднало до орлетата. Канак погледнал в цепнатинката между перата и видял една грамадна орлица. Орлицата-майка продумала:

— Защо ми мирише на човек?

Тогава единият син рекъл:

— Тука наистина има човек, но ти си сърдита и може да го изядеш. Само че знай, ако не беше той, ние щяхме да загинем от студ и глад. Той ни спаси от гибел! Хайде, изяж го по-скоро! Той е под крилете ми.

Орлицата каза:

— Не, аз няма да го изям! Нека излезе и да се не бои!

Канак излязъл изпод крилете на орлето. Пред него застанала най-голямата птица, каквато бил виждал някога. В краката на орлицата лежал хванатия от нея кит и този кит приличал на мъничка рибка. Сетне орлицата ударила клюна си в земята, свалила перестата си дреха и се превърнала на жена-великан. Жената запитала Канак:

— Защо си дошъл тук, човече?

Канак отвърнал:

— Аз диря сина си. Дойдох да те попитам къде е той. Нали летиш навсякъде и виждаш всичко, което става по земята.

Жената отвърнала:

— Моят мъж също не се върна от лов. Може да са го убили непознати орли или е паднал в тясната клисура или в морето.

Канак запитал:

— Но ти навярно знаеш къде се намира синът ми Таграк?

Жената отвърнала:

— Да, аз знам къде е синът ти. Там високо, на небесните планини, живее най-силният и най-големият орел. Той отвлече сина ти. Завърза го за един стълб и всеки ден кълве кожата му, защото синът ти не иска да се ожени за дъщеря му. Синът ти много страда и съвсем е отслабнал.

Сетне жената каза на Канак:

— Сега си иди у дома, а след четири дена ела тук при мене, но нагласи месо за из пътя. И аз ще си приготвя. Ние ще литнем с тебе да се бием с големия орел.

Канак се върнал в селото си и влязъл в землянката, където го чакала жена му. Тя запитала:

— Казвай по-бързо, какво узна за сина ни?

Канак отвърнал:

— Ами че узнах туй-онуй. Казват, че се е оженил за дъщерята на големия орел, който живее на небесните планини. След четири дена аз пак ще ида на планината Кихлявик и ще науча още нещо за сина ни.

Канак казал така на старата жена, за да не се уплаши, като узнае истината. След четири дена, с торба на рамо, Канак се изкачил на планината Кихлявик и отишъл при орлицата.

През това време тя приготвила много диви елени и един кит за храна по пътя. Канак натрупал всичкото месо върху орлицата и го вързал с ремъци за огромните ѝ криле. Сетне седнал и той на гърба ѝ.

Орлицата забила огромните си нокти в кита и полетели нагоре към небесните висини. Скоро земята се скрила от очите на Канак. По пътя орлицата късала от кита парчета месо и ги ядяла. Летели, летели и ето че китовото месо се свършило. Тогава Канак почнал да храни орлицата с еленовото месо. Показали се вече и небесните планини, но Канак привършил еленовото месо и орлицата останала без храна, почнала да слабее. Канак ѝ дал всичко, каквото имал в нерпената торба, орлицата полетяла малко и пак спряла. Върхът на планината бил вече близко, но орлицата нямала сили и не можела да лети по-нататък. Тогава Канак отрязал дясната си кълка и я пъхнал в клюна на орлицата. Тя се издигнала малко по-високо, но отново се спряла, а върхът на планината бил вече съвсем близо. Канак взел ножа, отрязал лявата си кълка и я пъхнал в клюна на орлицата. Този път тя долетяла до върха на небесната планина и кацнала до един голям камък.

Канак видял напреде си огромна землянка, а около нея — много кости, сякаш бял сняг покривал земята.

Орлицата казала на Канак:

— Доведи тук сина си. Той е вързан с ремъци за стълба, ей там, зад землянката.

Канак се приближил до стълба и видял сина си вързан за ръцете и нозете. Разрязал с ножа си дебелите моржови ремъци, но синът му паднал и не можал да седне от слабост. Бащата грижливо повдигнал сина си и го запитал:

— Сине, нямаш ли сили да вървиш?

Синът отвърнал:

— Загубил съм ги, не мога.

Канак нарамил сина си и го отнесъл при орлицата. Орлицата казала:

— Орелът-богатир спи и не знае, че си му отнел сина. Хайде да се спуснем по-скоро на земята!

Бащата и синът седнали върху орлицата и тя захванала да се спуща към земята. Наблизихи земята. Изведнъж чули подире си вик:

— Кой сте вие? Защо отвлякохте плячката ми? Тежко ви!

Орелът догонил орлицата, ударил я с гърдите си по гърба и съборил Канаковия син, с втори удар съборил самия Канак и торбата, с трети удар съборил отслабналата орлица.

И тримата паднали в морето, а орелът отлетял в небесата.

Орлицата паднала в морето и се превърнала на остров Аяк. Канак паднал в морето и се превърнал на остров Имаклик. Там, дете паднал синът на Канак се образувал остров Укивак.

А на планината Кихлявик очаквали майка си двата млади орли. Майката-орлица не се връщала и те тръгнали сами да си дирят храна. Отначало намирали дребни тундрови животни, сетне захванали да ловят диви елени и моржове върху ледовете. Минало много време, братята-орли пораснали и почнали да ловят по-големи китове.

Веднъж малкият брат казал на големия:

— Къде ли е майка ни? Я да литнем към небесните планини! Може да научим нещо за нея. Нали оттам всичко се вижда.

Големият брат отвърнал:

— Бива, ние сме вече силни и ще можем да се издигнем на високите планини.

Запасили се братята с храна. Додето летели, изяли всичките запаси, най-сетне долетели до небесните планини. Отпреде си видели огромна земянка. А около тази земянка имало много кости, сякаш земята била покрита с бял сняг. Братята-орли ударили клюновете си в земята, свалили перестите си дрехи и големият брат рекъл:

— Я да влезем в тази земянка!

Оставили дрехите си въвн и влезли в земянката. Край дървено блюдо с китово месо седели орелът и орлицата.

Орелът казал:

— Ето че младите братя-орли дойдоха да ми отмъстят, задето убих майка им. Да, аз убих майка ви, убих и старейшината Канак от Наукан и неговия син. Те сега са острови между две големи земи.

Големият брат казал на богатира:

— Хайде, обличай се, да литнем по-близо до земята и да си премерим силите. Може и ние да те превърнем на остров.

Орелът-богатир се съгласил.

Заедно с тях полетяла и орлицата. Орлите навлекли перестите си дрехи и захванали да се спускат към земята. Като се приближили до земята, големият брат рекъл:

— Не е ли време да започнем нашия бой? Орелът-богатир отвърнал:

— Хайде да започнем!

Големият брат се обърнал към малкия:

— Ти се бий с орлицата по-далеко, на север, а аз ще се бия с орела на юг.

Литнали на разни страни: малкият — на север с орлицата, а големият — на юг с орела.

И почнал бой между стария орел и младия.

Дълго се били орлите. Най-сетне младият орел ударил с гърди стария орел по главата. Старият богатир не понесъл удара, паднал в морето и се превърнал на голям остров — Сивукак.

А малкият брат далеко на север победил орлицата. Той я съборил с ловък удар в гърдите. Орлицата паднала в морето и се превърнала на остров Кулюсик.

[1] Танги — неприятел. ↑

[2] Нерпена торба — торба от кожата на нерпа. ↑

[3] Кухлянка — двойна кожена дреха. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.